

MEDEDELINGEN VAN DE FRYSKE FERIENTING FOAR FJILDBIOLOGY

Bestuur

Dankwoord aan redactie Twirre. In januari 1989 verscheen de laatste 'Twirre oude stijl'. Het blad leidde destijds een zieltogend bestaan en vanuit de besturen van de FFF en van de Wielenwerkgroep werd een onafhankelijke stichting opgericht: de Stichting Twirre, waaraan beide organisaties deelnemen in het bestuur. Freek Nijland trad af als FFF-voorzitter en werd hoofdredacteur. Dick Goslinga werd redacteur voor onder meer foto's en lay-out. Tien jaar lang hebben Freek en Dick in de redactie van Twirre gezeten. Ze hebben in deze periode enorm veel werk verzet. Dankzij hun activiteiten is de Twirre nu een levenskrachtig en inhoudelijk gewaardeerd kwartaalijdschrift over natuur in Friesland.

Freek en Dick hebben dit najaar te kennen gegeven hun redactiewerkzaamheden voor de Twirre te beëindigen. Het bestuur van de FFF wil hun hierbij van harte bedanken voor alle werkzaamheden die ze de afgelopen tien jaar voor de Twirre hebben verricht. Tevens wil het bestuur de nieuwe redactie (in opbouw) veel succes wensen.

Jaarvergadering De jaarvergadering van de FFF zal plaatsvinden op **vrijdag 18 februari 2000**, 's avonds vanaf 20.00 uur in café Wouters te Leeuwarden. De FFF-leden zullen nog een aparte uitnodiging met de stukken ontvangen. Op de jaarvergadering zal onder andere met de leden van gedachten gewisseld worden over een aantal nieuwe ideeën die binnen het bestuur leven (zie hieronder). Daarnaast zal het tweede deel van de avond naar verwachting worden verzorgd door een interessante spreker uit WARF-gelederen (Werkgroep Amfibieën en Reptielen Friesland).

Wat leeft er binnen de FFF (let op, onderstaande tekst staat vól met vacatures!) . Nog nét voor het nieuwe jaar, maar ruim voor de FFF-jaarvergadering willen we, als begin dit jaar vernieuwd bestuur, nog even iets kwijt over een aantal ideeën, die zich binnen het bestuur hebben ontwikkeld, over de toekomst van de FFF. Graag horen we op de jaarvergadering op vrijdag 18 februari 2000 jullie mening hierover!

1) Samenwerking met Twirre-redactie en met verwante werkgroepen en organisaties.

Hoewel de begrippen "autonomie" en "eigen identiteit" tegenwoordig erg belangrijk zijn, lijkt het ons een goede zaak om aan samenwerking meer aandacht te besteden. De band tussen de FFF en Twirre is momenteel goed, maar het feit dat FFF-bestuurslid Sietske Rintjema vanaf volgend jaar in de Twirre-redactie komt, is een stap in de richting van nog meer samenwerking.

Verder willen we proberen een betere samenwerking met verwante organisaties en werkgroepen te ontwikkelen. Hierbij kan gedacht worden aan het uitwisselen van informatie, gezamenlijke fondsenwerving, het organiseren van gezamenlijke activiteiten, ruggensteun bij inspraakprocedures en gezamenlijke PR en publiciteit. Eventueel valt op langere termijn zelfs te denken aan samenwerking op het gebied van archiefbeheer, ledenadministratie en wie weet ooit een gezamenlijke databank met daarin alle natuurgegevens uit Fryslân.

2) Doelen en statuten van de FFF.

FFF-lid Eddy Wymenga stelde vorig jaar al aan de orde dat de statuten van de FFF, voor het laatst in 1988 gewijzigd, wellicht aan verfrissing toe zijn. Het bestuur heeft zich hierover gebogen. Één van de ideeën is om de artikelen, waar mogelijk, te verkorten en duidelijker te formuleren. Verder willen we beter de mogelijkheid open houden om als FFF bezwaar aan te tekenen tegen bepaalde plannen en ontwikkelingen. Hiertoe wordt voorgesteld het huidige artikel 2.1.1 in tweeën te splitsen: A. De FFF verzamelt biologische gegevens, en B. De FFF houdt zich bezig met de bescherming van natuur, milieu en landschap (al dan niet met zelf verzamelde gegevens). In de huidige formulering lijken onderzoek en bescherming namelijk onlosmakelijk aan elkaar verbonden te zijn, waardoor bezwaarschriften ongegrond zijn verklaard. Suggesties voor andere wijzigingen zijn uiteraard welkom.

3) Bestuur, ferbânnen en werkgroepen.

De samenstelling van het bestuur is momenteel als volgt: een voorzitter (Wibe Nijlunsing), een secretaris (Jaap Veenstra) en een penningmeester (Siep van der Veen); een coördinator plantenferbân (ook Wibe Nijlunsing), fûgelferbân (Klaas van Dijk) en ferbân foar oare bisten (Marten Zijlstra) en een algemeen bestuurslid (Sietske Rintjema).

Zowel Jaap als Wibe moeten begin 2000 statutair aftreden als bestuurslid. Daarom worden momenteel nieuwe mensen benaderd, die mogelijk in het bestuur willen plaatsnemen. Wie dit wel wat lijkt, mag zich uiteraard ook zelf melden bij het huidige bestuur! De verdeling van de taken zal in onderling overleg worden afgesproken.

Ook lijkt dit ons ook een goed moment om te proberen tot een meer volledige indeling van FFF-categorieën te komen, zodat de FFF zoveel mogelijk biologische groepen kan vertegenwoordigen. Hiervoor zijn we natuurlijk wel afhankelijk van de belangstelling en kennis onder leden.

Onder de categorie "oare bisten" vallen momenteel grofweg drie biologische groepen, namelijk: *ongewervelden, *reptielen, amfibieën en vissen en *zoogdieren. Een groot ferbân dus. Maar het aantal actieve werkgroepen en leden van dit ferbân blijft helaas achter.

Enerzijds is dit natuurlijk te verklaren doordat sommige biologische groepen, zoals vlinders (de Vlinder Werkgroep Friesland) en reptielen en amfibieën (Werkgroep Amfibieën en Reptielen Friesland), al een eigen organisatie met leden hebben in Friesland. Voor zoogdieren is dit niet het geval. Het ferbân foar oare bisten is in Friesland dan ook het enige provinciale contactpunt voor de landelijke Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming.

Binnen het ferbân foar oare bisten zijn momenteel een aantal werkgroepen actief, die inventarisatiewerk doen op het gebied van o.a. libellen, vleermuizen en eekhoorns. Voor al deze reeds bestaande werkgroepen zoeken we echter nog meer actieve mensen.

Daarnaast zijn er binnen dit ferbân nog genoeg mogelijkheden voor nieuwe werkgroepen. Wat te denken van bijvoorbeeld vissen, kevers, spinnen, mollusken, marterachtigen, of paddestoelen (hoewel dit geen "bisten" zijn...) etc.

En als laatste idee; een nieuwe werkgroep die oude (vervallen) schuurtjes in Fryslân in kaart brengt, die mogelijk van belang kunnen zijn voor zowel planten, fûgels als alle oare bisten!

Mensen met belangstelling voor deze ideeën of -met nieuwe suggesties, worden van harte uitgenodigd contact met ons op te nemen.

Tot slot zullen, gezien alle hierboven genoemde voornemens, de taken voor het algemeen bestuur van de FFF naar verwachting toenemen, zowel qua tijd als qua vereiste professionaliteit. Het is daarom zeer gewenst dat het huidige bestuur begin volgend jaar niet alleen wordt vernieuwd, maar ook wordt uitgebreid met wat meer mensen.

Graag tot ziens op 18 februari

Het bestuur

Fûgelferbân

Najaarsbijeenkomst SOVON-Fryslân/FFF Zo'n 75 personen wisten op 4 november met moeite een plaats te vinden in de bovenzaal van café Wouters tijdens de gezamenlijke najaarsbijeenkomst van SOVON-Fryslân en de FFF. Allereerst liet SOVON-districtscoördinator Romke Kleefstra dia's zien met wat leuke broednieuwjes uit 1999: succesvolle Steltkluten in de Ezumakeeg, broedende Dwergmeeuwen, Zwartkopmeeuwen en Grote Mantelmeeuwen op de Friese IJsselmeerkust en een oproep om vooral alle broedgevallen van Kemphaan, Bruine Kiekendief en Kol-, Brand- en Canadese Gans aan hem door te geven.

Daarna kwam Hans de Waard iets vertellen over de jacht op ganzen. Staatssecretaris Faber heeft, vooruitlopend op de nieuwe Flora- en faunawet, de jacht op ganzen vanaf 11 september gesloten. Het ziet er echter naar uit dat vanaf begin december 'in het kader van schadebestrijding' met een vergunning weer gejaagd mag worden op Kolgans, Rietgans en Grauwe Gans, maar alleen op schadegevoelige percelen (wintergraan, graszoden, graszaad en pas ingezaaid grasland). De plannen zijn dat op deze lokaties de hele dag door gejaagd mag worden en dat vergunningen tot ver in het voorjaar blijven doorlopen. Hans riep alle vogelaars op om veranderingen van ganzengedrag goed vast te leggen.

Vervolgens kwam Maarten Loonen aan het woord over Brandganzen op Spitsbergen. Maarten doet hier al meer dan tien jaar onderzoek aan deze ganzenpopulatie die in Schotland overwintert. Het ruim 75-koppige publiek luisterde ademloos naar Maarten's enthousiast gebrachte verhaal, wat diep inging op de overlevingskansen en concurrentiestrijd van broedende Brandganzen op Spitsbergen. Daarbij kwamen tal van verrassende aspecten aan de orde die veel aanwezigen versteld deden staan; te veel om op te noemen. Wellicht wanneer een provinciale Friese variant op de landelijke dag van SOVON eens zou plaatsvinden, staat Maarten Loonen zonder meer op de lijst der sprekers!

Zowel SOVON als FFF toonden zich zeer ingenomen met het succes van deze avond en de toch weer vele nieuwe gezichten die op de avond afkwamen. Men beraadt zich er op of de bovenzaal van café Wouters nog wel voldoet nu het bezoekersaantal jaarlijks zo hoog ligt. Ook de publiciteit mocht er opnieuw zijn. Niet alleen besteedde Omrop Fryslân-radio de nodige aandacht aan de avond, ook de Leeuwarder Courant kwam, in de persoon van Halbe Hettema, opnieuw op de avond af en berichtte in de dagen er na in twee fraaie bijdragen.

Atlasproject Hoewel in 1999 flinke voortgang is geboekt met betrekking tot het landelijke Atlasproject voor broedvogels, moeten er in 2000 (het laatste jaar!) nog flink wat lege blokken worden geteld. Vooral in Zuidwest-Fryslân liggen nog vele maagdelijke blokken. Het gaat hier o.a. om het merengebied, waarbij vooral rond Tjeukemeer, Grote Brekken, Slotermeer en Oudegaasterbrekken flinke witte vlekken aan te treffen zijn. Op de najaarsbijeenkomst van SOVON en FFF noemde SOVON-districtscoördinator Romke Kleefstra de baltsende Grote Mantelmeeuwen op het Tjeukemeer wel een hele goede reden voor Friese tellers om het zuidwesten eens goed te verkennen. Vogelaars die belangstelling voor een atlasblok hebben, kunnen contact opnemen met de Atlas DC's Yde van der Heide (0511-424761) voor Noord-Fryslân of Klaas Jager (0513-462094) voor Zuid-Fryslân.

Op de voorjaarsbijeenkomst in maart 2000 zal speciale aandacht aan het Atlasproject worden besteed.

Wadvogelwerkgroep Deze wintermaanden zullen er iets minder frequent ganzentellingen plaatsvinden. Op de avond van 23 oktober vond weer een Wulpenslaapplaatsstelling plaats. De 27 deelnemers zagen nauwelijks Wulpen overvliegen die op het wad gingen slapen. Tijdens de telling werd de Wadvogelwerkgroep bijgestaan door leden van de Vogelwerkgroep

Maastricht die een weekend in Noord-Fryslân bivakkeerden. De Limburgse vogelaars, gewend aan het besloten Zuid-Limburg waren dolenthousiast over Noord-Fryslân.

Grauwe Ganzen in de Deelen De Grauwe Gans is als oorspronkelijke broedvogel van laagveenmoerassen een doelsoort van gebieden zoals de Deelen. Klachten over schade van omliggende veehouders hebben er in dit gebied voor gezorgd dat er al jarenlang legsels van Grauwe Ganzen worden verstoord door het rapen en/of schudden van de eieren. Tot voor kort was nauwelijks inzicht in de omvang van deze activiteiten. Uit het 'Verslag Activiteiten uitvoering beheersplan Zomerganzen in de Veenpolder de Deelen (Frl.) Jaar 1998' van Staatsbosbeheer District Mid-Fryslân blijkt dat van de ca. 170 broedparen van de Grauwe Gans in 1998 slechts 20 nesten jongen hebben gekregen. Van de overige 148 nesten (87%) zijn alle eieren uitgehaald/geschud, in totaal werden 706 eieren vernietigd. Het rapen/schudden gebeurt met een artikel 54 Jachtwetvergunning die door het Ministerie van LNV is afgegeven. Het 'Beheersplan Zomerganzen in de Veenpolder de Deelen (Frl.)' is de grondslag voor deze vergunning.

Onlangs heeft overleg met de terreinbeheerder over deze kwestie plaatsgevonden. De zorgen van de FFF spitsen zich toe op verschillende punten. Allereerst verbazen we ons erover dat iedere relatie ontbreekt met de beheersdoelen die voor de Deelen gelden. De raapactiviteiten vinden begin april plaats, juist in een kwetsbare vestigingsfase van schaarse en zeldzame moerasvogels als Roerdomp, Purperreiger en Bruine Kiekendief. Het afwegen van deze negatieve effecten (vergelijk de situatie rond het rapen van eieren van Kokmeeuwen in Fryske Gea gebieden) is nergens in de stukken terug te vinden. Ook missen we iedere argumentatie om te komen tot een sterke reductie van het aantal broedparen van een doelsoort voor dit ecosysteem. Het streefgetal van ca. 50 broedparen wordt niet beargumenteerd en mogelijk positieve effecten van grazende Grauwe Ganzen op de moerasvegetatie worden eveneens niet in de afweging meegenomen. Ook wordt gezweigd over de implicatie van het gegeven dat de Deelen al sedert 1994 als Speciale Beschermingszone onder de Vogelrichtlijn zijn gebracht. Last but not least zijn er forse twijfels over de effectiviteit van de beheersmaatregel. Tot nu toe groeit de populatie in De Deelen alleen maar. Zo werden in 1999 zo'n 250 nesten verstoord! Mocht het rapen en schudden überhaupt effect hebben in de toekomst, dan zal dit niet veel meer zijn dan enkel een verplaatsing van de soort naar andere gebieden, zoals bijv. de Alde Feanen, Easterskar, Terkaplesterpuollen e.o. Hiermee mag het "probleem" van De Deelen misschien opgelost worden, andere gebieden worden er dan "mee opgezadeld" en provinciaal wordt daarmee niets opgelost. Het is kortom dweilen met de kraan open. Bovendien zijn de getaxeerde schadebedragen ook nog eens relatief gering, gemiddeld f 2812,- over 1995-98. De FFF is bezig om samen met Vogelbescherming Nederland het één en ander in een brief met aanbevelingen aan Staatsbosbeheer te sturen. Hierbij kan gedacht worden aan het met rust laten van de ganzen en het gaan volgen van het broedsucces van de soort, de invloed van predatie op de populatie-omvang, terreingebruik van de ganzen en dergelijke.

Pannenkoekpaviljoen bij Snitsermar De FFF heeft eind juli bezwaar aangetekend bij de gemeente Boarnsterhim tegen de bouwaanvraag voor het oprichten van een pannenkoekpaviljoen annex natuurvoorlichtingscentrum aan de Sâltpoel (Snitsermar), nabij de Hearresyl. De bouwaanvraag is ingediend door Kameleon Paviljoen BV uit Terherme. In het op te richten paviljoen zal Staatsbosbeheer een informatieruimte inrichten.

Bij een eerdere bouwaanvraag maakte de FFF ook al bezwaar, maar helaas niet binnen de daarvoor geldende termijn. Die bouwaanvraag kon overigens geen goedkeuring verkrijgen van de Provinsje Fryslân. De gekozen locatie lag toen dicht bij de brug over de Hearresyl. Staatsbosbeheer was destijds ook bezwaarhebbende.

De nieuwe lokatie ligt iets meer richting het dorp Terherme, maar nog steeds in het open landschap tussen Terkaplesterpuollen en Snitsermar. Dit is één van de bezwaren van de FFF. De FFF is van mening dat bouw van het paviljoen op deze locatie afbreuk doet aan de grootschalige openheid van hooilanden en merengebied en ziet niet in waarom het paviljoen juist hier moet verrijzen. Daarnaast heeft de FFF de gemeente Boarnsterhim er op gewezen dat zowel Terkaplesterpuollen als Snitsermar onlangs zijn aangewezen onder de Vogelrichtlijn van de Europese Unie en tevens als wetland. Tevens heeft de FFF benadrukt dat de gekozen lokatie gelegen is binnen de EHS, binnen de grenzen van het Vogelrichtlijngebied en wetland en dat het betreffende perceel de bestemming natuur heeft. Als derde bezwaar heeft de FFF aangedragen dat de komst van het paviljoen de recreatiedruk op de Sâltpoel en haar oevers zal vergroten. De FFF heeft benadrukt dat de recreatie op het Snitsermar op haar top zit en uitbreiding hiervan ongewenst is.

Tijdens een hoorzitting op 29 september jl heeft de FFF haar bezwaren toegelicht. Daar aan vooraf heeft de FFF het initiatief genomen andere natuur- en milieuorganisaties te polsen naar hun mening en waarom zij geen bezwaar hadden gemaakt. Onder hen liet de Milieufederatie weten er vanuit te zijn gegaan dat één en ander een weloverwogen bestemming zou krijgen, gelet op de deelname van Staatsbosbeheer. Toch konden ook zij niet instemmen met de gekozen lokatie en zeiden de FFF morele steun toe. De afdeling Landelijk Gebied van de Provinsje Fryslân noemden de plannen hoogst ongewenst. Tijdens de hoorzitting gaven inwoners van Terherme blijk van waardering voor de FFF, vooral omdat zij zich bevreesden over het feit dat andere natuur- en milieuorganisaties geen gehoor hadden gegeven.

De kwestie zal aan het college van burgemeester en wethouders worden voorgelegd, dat met inachtneming van het geheel een beslissing dient te nemen. Overigens heeft dit met de nieuwe crisis binnen het college van Boarnsterhim vermoedelijk vertraging opgelopen.